

Vi hör

Tema • Barriärer

Viivi visar vägen

"Absolut möjligt
för personer med
hörselnedsättning
att syssla med
musik"

16 Våga visa din
hörapparat

26 Skrivtolkning
öppnar dörrar

27 Tillgängliga
resekedjor

Innehåll

12

6 Viivi visar vägen: vill uppmuntra andra hörselskadade att ägna sig åt musik

20

12 Från Kenya till Esse: Sigrids hörselskada ledde familjen till svenska Österbotten

31

16 Monica döljer inte längre sin hörselnedsättning

18 Barriärerna inom oss

20 Essä: Mellan det praktiska och det existentiella

24 Intressebevakning

28 Medlemsföreningar

31 Medlemsordet: Dina hinder finns mellan öronen

37 SAMS jurister erbjuder gratis rådgivning

Utgivare

Svenska hörselFörbundet rf
Georgsgatan 18
00120 Helsingfors
tfn. 050 476 2475
E-post: kansli@horsel.fi

Tryck

Print Mill Ab
ISSN 0787-9520

Omslag och layout

Tina Kärkinen

Pärmbild

Tina Kärkinen

Ansvarig redaktör

Nora Strömman

Redaktör

Tina Kärkinen

Kontakt

Tina Kärkinen
E-post: tina.karkinen@horsel.fi
Tfn: 050 462 0056
Prenumeration 25 euro per år
Lösnummer 7 euro

Annonser

Johnny Åstrand och redaktionen

Redaktionsråd

Lars Hedman
Tina Kärkinen
Nora Strömman
Anne Sjökvist

Nästa nummer

2/2024 utkommer i juni
Tema: Relationer
Materialdeadline: 26.04.2024

Skribenter svarar för åsikterna i sina artiklar. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera material.

Ordförandens hälsning

Att förstå och att bli förstådd

Det är vår i luften och ljuset håller på att återvända! Allting känns plötsligt annorlunda – att varje måndag bänka sig vid stadsstyrelsebordet kl 17 och det fortfarande är ljus ute känns mera inspirerande än att göra det i beckmörker. Vi behöver nu ljus och isfria vägar och trottoarer.

Att göra sig förstådd är en grundförutsättning för att vi ska kunna fungera i olika sammanhang. Att dessutom bli förstådd på eget modersmål är oerhört viktigt. Vi rör oss i olika sammanhang och har härmed olika behov av kommunikation. Alltid då vi inte blir förstådda eller då vi inte förstår motparten uppstår barriärer som förhindrar vår kommunikation.

Barriärer som förhindrar en viktig kommunikation borde alltid rivas och överbyggas. Ibland är det lätt i och med att vi själva kan påverka, men i offentliga sammanhang kan det vara knepigare. Alltid då det brister i språkkunskaper eller då tillgången till olika hjälpmedel eller stöd inte tryggas uppstår det problem som i värsta fall kan förhindra deltagande eller försvåra det för oss att uträtta våra ärenden.

För många av oss är det ett bestående problem att inte kunna göra oss förstådda på vårt modersmål. Eller då det behövs tolk och sådan inte är beställd eller inte finns tillgänglig. Eller då hörslingan inte fungerar. Men det största problemet är nog att sammanhangen där vi inte kan göra oss förstådda på svenska blir allt fler.

Beslutsfattare och vi som användare av till exempel social- och hälsovårdsservice bör påtala brister och komma med förslag till förbättringar. Men om viljan att åtgärda problemen via språkutbildning, arrangemang där svenskspråkig service tryggas

i alla arbetsskift eller via systematisk genomgång av service och strukturer saknas bland dem som arbetar inom organisationerna är det svårt att åtgärda problemen på ett hållbart sätt.

Att skapa positiva attityder, att belöna och uppmuntra samt genom att synliggöra vad det betyder för delaktighet, tillgänglighet och trygghet ifall kommunikationen inte fungerar är centralt. Lagstiftningen som ger oss rättighet att kommunicera på svenska är ändamålsenlig och bra. Det är den praktiska tillämpningen som inte fungerar och då är det klokt att fokusera på det praktiska och på de vardagliga situationerna för att åstadkomma förbättringar. Lyfter gärna fram den läkare inom specialistsjukvården här i Nyland som i sitt dagliga arbete ger språkduschar på svenska åt sina kollegor för att förbättra tillgången till svenskspråkig service. Vi behöver också den här typen av arbete vid sidan av det arbete som görs av aktiva invånare, beslutsfattare och tjänstemän.■

Njut av våren!

Mikaela Nylander
Förbundsordförande

Våren inleds på förbundskansliet med nya medarbetare i teamet. Tf verksamhetsledare Ilona Salonen har efter två år på förbundet gått vidare till vår nära samarbetspartner Svenska pensionärsförbundet och undertecknad har återvänt som verksamhetsledare.

Vi har också helt nya ansikten på förbundet. Jennifer Augustsson arbetar med att producera material riktad till ungdomar och med att skapa hälsofrämjande verksamhet för medlemmarna. Hennes presentation går att läsa på sid 35. Anne Sjökvist jobbar sedan februari på förbundet som koordinator för bland annat arbetslivsgrupper och anhörigverksamhet. Hon presenterar sig närmare på sidan 36. Vår tidigare evenemangskoordinator Siw Östman är även med på ett hörn och ordnar endagskurser för personer som nyligen fått hörapparat. Läs mer om dem på sidan 33. Förbundskansliets nya personal har anställts bland annat genom Social- och hälsovårdsministeriets bidragsprogram.

Vi fortsätter med vår serie av Zoom-föreläsningar under våren. Följ med vårt föreläsningutbud i händelsekalendern på vår webbsida www.horsel.fi/handelsekalender. I händelsekalendern på hemsidan och på Facebook kommer vi även att annonsera när gruppen för personer med hörselnedsättning i arbetslivet startar och anhöriggrupperna samlas.

Under våren ordnas fem endagskurser för personer som nyligen fått hörapparat, eller har svårigheter att bli vän med sin hörapparat. Kurserna ordnas i Vörå, Karis, Lappfjärd, Åbo och Jakobstad. Om du känner att du är i behov av en dylik kurs, kontakta siw@ost-

Nora Strömman
Verksamhetsledare

Kallelse till Svenska hörsselförbundet rf:s

FÖRBUNDSMÖTE

19.4.2024 k. 12-14 på Zoom

En separat kallelse sänds ut av styrelsen.
På mötet behandlas stadgeenliga ärenden.

Välkommen!

Förbundsstyrelsen

Vad hindrar oss?

I årets första nummer av Vi hörs funderar vi på barriärer, men vårt fokus ligger inte där. Istället funderar vi på hur vi kan ta oss över dem. I vår huvudartikel på s.6 får du träffa Viivi, som berättar om hur hennes hörselskada sågs som ett hinder för att spela fiol. Hennes historia visar att många barriärer kan rivas bara genom att öka kunskap hos allmänheten – och att tro på sig själv.

Många barriärer för personer med hörselnedsättning kan med enkla åtgärder rivas. Vi kan skapa inkluderande utrymmen genom T-slingor och förbättra kommunikation genom olika hjälpmedel. Vi kan öka möjligheter att delta på lika villkor genom skrivtolkning (s.27) eller göra resekedjor smidigare och mer tillgängliga (s.27).

På finlandssvenskt håll kan språket utgöra ett hinder från att få den service och hjälp man har rätt till. På s.12 får du läsa om familjen Häggbloms strävan efter svenskspråkig hörselvård för sina två barn som båda är döva sedan födseln. När man befinner sig i en sårbar situation är modersmålet speciellt viktigt, konstaterar mamma Carina.

Osynliga hinder, såsom rädslan för att känna sig gammal, kan hindra en från att använda hörapparater eller få en att vilja dölja dem. Monica Bäckströms intervju på s.16 illustrerar vikten av kamratstöd för att bli öppnare med sin hörselnedsättning. Genom att våga visa sin hörapparat kan alla bidra till att minska stigma. Barriärer kan även finnas inom oss, som Anne Sjökvist skriver på s.18. Vi kanske inte ens själva vet om dem eller vet hur vi ska riva dem.

Inre barriärer kan ibland vara svårare att kravla sig över än de fysiska. I sin essä på s.20 beskriver Mio Lindman svårigheterna i att leva med en kombinerad syn- och hörselskada. Det kan innebära vrede över att allt inte kan lösas med praktisk hjälp, sorg över att inte längre höra stadens ljud utanför

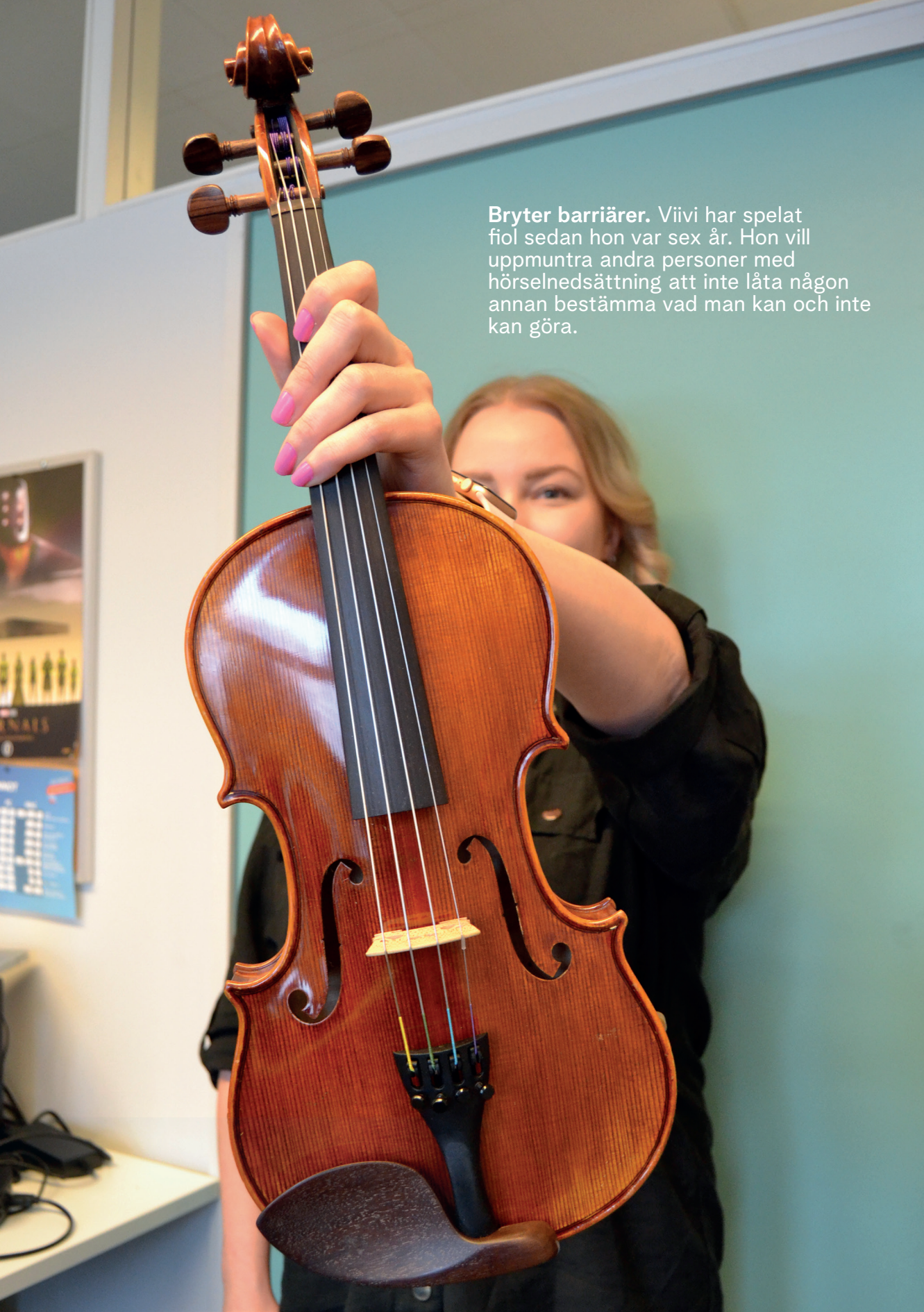
fönstret. Men någonstans där i gränslandet mellan det praktiska och det existentiella är det möjligt att urskilja nya aspekter och göra nya ljudupptäckter - värdesätta små saker i vardagen, de som livet består av.

Under mina drygt två år på Svenska hörsselförbundet har jag träffat många personer som har delat personliga erfarenheter av hörselnedsättning. En vanlig tanke som jag stött på är att man inte vill vara till besvär. På s.37 uppmanar SAMS jurister Rebecca och Dennis att vara just det. Genom sin juridiska rådgivning hjälper de dig att veta vilka dina rättigheter är. Det lönar sig att klaga när man möter hinder. Om behoven inte syns utåt, riskeras de att nedprioriteras vid budgetförhandlingarna.

Detta är i synnerhet viktigt på finlandssvenskt håll i med de nya välfärdsområdena. Som Johanna Lindholm från välfärdsbolaget Hyvil, konstaterar tidigare på s.24 kan det ännu ta tid innan man inser vilken typ av service det finns behov av inom ett område. Ju mer behoven syns, desto mer fungerande servicekedjor på svenska kan vi få. Även Mikael Åkermark vid kommunikationsministeriet efterlyser mer användarupplevelser för att göra resekedjor mer tillgängliga (s.26).

Det är viktigt att stå på sig, skriver Anna Caldén i Medlemsordet (s.31). Men vi kanske inte alltid vågar kräva det vi egentligen har rätt till. Då kan våra rädslor som blir till ett psykologiskt hinder. För att komma vidare behöver vi dela just dessa rädslor och tillsammans förklara vad vi behöver, menar Anna. Det är en annan sak som blivit tydlig för mig efter under min tid på förbundet – vikten av att dela erfarenheter med andra. Genom kamratstöd och att öppna upp kan man riva även de där barriärerna som andra inte ser.

Tina Kärkinen
Informatör

A woman with blonde hair, wearing a black top, is holding a violin and bow. She is looking towards the camera. The background is a light blue wall.

Bryter barriärer. Viivi har spelat fiol sedan hon var sex år. Hon vill uppmuntra andra personer med hörselnedsättning att inte låta någon annan bestämma vad man kan och inte kan göra.

Viivi visar vägen

Viivis fiollärare ansåg att hennes hörselnedsättning utgjorde ett hinder för att spela fiol. Idag vill hon uppmuntra andra att inte låta sig begränsas av andras förutfattade meningar.

Text & Bild: Tina Kärkinen

När Viivi Kilpeläinen började spela fiol som 6-åring visste hon att hon hittat sitt instrument. Hon blev antagen till musikinstitutet på första försöket och började ta lektioner. Det blev snabbt en kär och viktig hobby. Det gick bra ända tills hon fick hörapparater som 9-åring. Då ansåg hennes fiollärare att det inte var någon vits att fortsätta ta lektioner.

- Läraren berättade det inte direkt för mig, säger Viivi. Bara till mina föräldrar.

Viivis föräldrar bestämde sig då att leta efter en ny fiollärare till sin dotter.

- Jag undrade bara varför jag plötsligt måste byta lärare, men fick inte veta vad det berodde på. Det kändes tråkigt. Man kan nog kalla det för diskriminering, säger hon.

Viivi fortsatte med musiken och än i dag har den en central roll i hennes liv. Stödet från familjen har varit väldigt viktigt för henne.

- Det var bra att jag hade min mamma som försvarade mina rättigheter, säger hon.

Brist på kunskap

Jag träffar Viivi på finska hörsselförbundet Kuuloliittos kontor i Haga, där hon arbetar som sakkunnig i barn- och ungdomsverksamhet.

Namn: Viivi Kilpeläinen

Arbetar som: Sakkunnig, barn-och ungdomsverksamhet på Kuuloliitto

Ålder: 28 år

Bor: i Borgå

Intressen: Sysslat med musik sedan 6-års ålder

Viivi på Kuuloliittos kontor. Hon är glad över att kunna påverka i hörselrör.

- Jag tycker jättemycket om mitt jobb och det är fint att få vara med och påverka i hörselrör, säger hon.

Många kanske inte tänker på att även barn och unga kan ha hörselnedsättning, det gäller inte bara äldre, menar Viivi.

” Teknologin har gått snabbt framåt.

I sitt jobb möter hon ofta hörselskadade och föräldrar som blir förvånade när hon berättar att hon sysslar med musik.

- Det känns tråkigt att en del hörselskadade tänker att de inte kan ha musik som hobby, för man kan absolut ägna sig åt musik, säger Viivi.

Musikprogram förbättrar ljudupplevelsen

Viivi har själv en grav hörselnedsättning och använder hörapparater i båda öronen.

Genom musikprogram för hörapparaterna kan hon spela utan att störas av överdrivet höga eller pipande ljud. Ljudinställningar är olika än i grundprogrammet, förklarar hon.

- Teknologin har gått snabbt framåt och idag finns det många olika musikprogram att välja mellan. Det gäller att testa sig fram tills man hittar det program som passar en bäst, säger Viivi.

Viktigt att öka medvetenheten

- Det finns fortfarande en felaktig uppfattning att man inte kan spela musik om man har en hörselnedsättning, menar Viivi. Detta kan vi ändra på genom att öka kunskapen och medvetenheten hos såväl hörselskadade själva som allmänheten, säger hon.

Skilda musikprogram för hörapparater förbättrar ljudupplevelsen.

” Det finns fortfarande en felaktig uppfattning att man inte kan spela musik om man har en hörselnedsättning.

Vi behöver också uppmuntra musiklärare att bättre beakta hörselskadades behov.

- Det lönar sig att fråga direkt av den hörselskadade om hen har några specialbehov som behöver beaktas under lektionen. Hörselskadade kan själva lära sina lärare hur man undervisar personer med olika bakgrund.

Tro på dig själv

Viivi vill uppmuntra andra personer med hörselnedsättning att tro på sig själva och modigt prova sig fram inom musiken.

Viivis hörselskada upptäcktes när hon började skolan. I dag använder hon hörapparater i båda öronen.

Vilka råd skulle hon ge till andra, som stöter på liknande fördomar som hon själv har gjort?

- Gör vad du själv vill och tro på dig själv, fastän andra ifrågasätter dig. Du vet själv vad du klarar av. Ingen annan kan säga vad du kan och inte kan göra. ■

Hörselskadade kan själva lära sina lärare hur man undervisar personer med olika bakgrund, säger Viivi.

Ny metod för nödmeddelanden som textmeddelande år 2025

Från och med år 2025 tar Nödcentralsverket i bruk ett nytt sätt att lämna nödmeddelanden: textinmatning i realtid (RTT).

I nuläget används en tjänst där man kan göra en nödanmälan per sms. Till skillnad från den nuvarande tjänsten kräver RTT ingen registrering på förhand.

Nödmeddelande i realtid genom textinmatning är avsedd i synnerhet för personer som har problem med hörseln eller med att tala och som hittills har använt nöd-SMS som nödmeddelandemetod.

Text som skrivs i RTT förmedlas omedelbart tecken för tecken. Allt det som skrivs och tas bort visas i realtid i båda riktningarna, även dina feltryckningar och borttagning av dem. Tjänsten är gratis och det enda du behöver är en smarttelefon. När du ringer nödnumret 112, ger telefonens operativsystem automatiskt användning av RTT som alternativ till tal.

Ny behandling återskapade hörsel

I en ny studie återfick fem av sex döva barn hörseln med hjälp av genterapi. De lovande resultaten presenterades tidigare i år i den vetenskapliga tidskriften The Lancet. Studien ger hopp om att kunna bota fler.

Sedan år 2022 har kinesiska forskare testat behandlingen på sex barn och ungdomar med en typ av medfödd dövhet som beror på en mutation i en specifik gen.

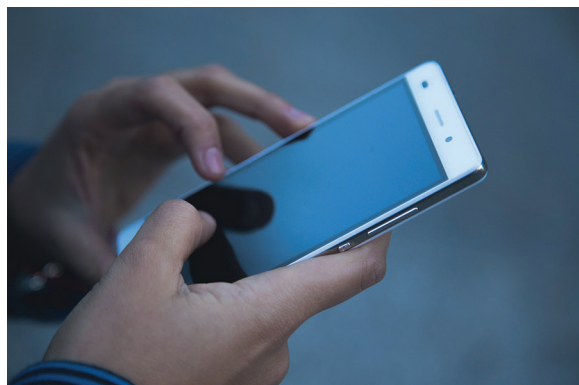

Bild: Pixabay

Den nya nödanmälningsmetoden baserar sig på kraven i EU:s tillgänglighetsdirektiv och därmed Finlands lagstiftning. Syftet med tillgänglighetsdirektivet är att främja möjligheten för alla och i synnerhet personer med funktionsnedsättningar att självständigt kunna sköta sina ärenden i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Källa: Nödcentralsverket

Enligt studien förbättrades barnens hörsel 26 veckor efter behandlingen. Barnens tal förbättrades också omkring sex månader efter att de börjat höra.

Forskarna planerar för större studier på fler barn. Totalt beror omkring 2 till 8 procent av all medfödd dövhet och hörselnedsättning på just denna typ av mutation.

Källa: Dagensmedicin.se

ANNONS

Eirik Hornborg

– orädd sanningssägare och rättsskämpe

Hornborg [...] var historieforskare och det visade sig snart att han, fastän han blott ett år tjänstgjort som 'man i ledet', hade en blick för militära problem och förmåga att bedöma dem, som mången hög officer, som i årtal studerat vid en krigsakademi, kunde avundas honom.

Det var överstelöjtnant **Matti Teräs** omdöme om **Eirik Hornborgs** (1879–1965) verksamhet i de riksdagsutskott som under de första självständighetsåren skulle bygga upp den finska försvarsmågan. Men år 1939 hade man tyvärr ännu långt kvar till allt som det Hornborg rekommenderat.

Anna Lena Bengelsdorffs bok handlar även om skolmannen, författaren, publicisten och retorikern. Och om historikern som länge bidrog till att ge historiskt intresserade finlandssvenskar deras allmänbildning.

Alla SFV-biografier över finlandssvenskar som inte får glömmas bort finns i lager. Läs mer, och beställ på www.boklund.fi (slå in "SFV" i sökfältet).

Försäljning, service och reservdelar! Myynti, huolto ja varaosat!

MASKINSERVICE • KONEHUOLTO
MARANDER

Cirkelvägen 15, 65100 Vasa • tel. 318 2950, 0500-364 688 • www.marander.fi • email: marander@maskin.netikka.fi

esse elektro-kraft
www.eekab.fi

Nu kan Ni tanka vår biogas i Jeppo, Jakobstad, Storkyrö, Edsevö och Vörå

BIOGAS
Naturligt!

För renare luft & miljö

Jeppo Biogas Oy
Jepuan Biokaasu Oy
Energi och växtkraft. Energia ja kasvuvälies

Västra Jeppovägen 288 (längs med Riksväg 19)
www.jeppobiogas.fi

Från Kenya till Esse

Sigrids hörselskada ledde familjen till svenska Österbotten.

Text: Hanna Klingenberg
Bild: Privat

Sigrid Häggblom med mamma Carina Häggblom. Sigrid är döv sedan födseln och talar finlandssvenskt teckenspråk.

Carina Häggblom blev gravid med sitt första barn när hon och hennes man Albert jobbade som missionärer i Kenya. Dottern Sigrid föddes under en hemmavistelse i Finland år 2005.

Redan då kom en misstanke fram om att det "var något" med hörseln, men föräldrarna valde att åka tillbaka till Afrika med sin nya, lilla familj för att fortsätta arbetet där.

När de nästa gång åkte till Finland för en viloperiod, ett och ett halvt år senare, upptäcktes det att Sigrid var helt döv med lite hörselrester kvar på ena örat. Då blev omställningen så stor att föräldrarna bestämde sig för att avbryta missionsuppdraget och satsa på det nya som väntade.

- Vi visste att Sigrid behövde talterapi på svenska och anade att hon behövde ett implantat på ena örat, säger Carina.

Det blev tre avslutande månader i Kenya och så en permanent flytt hem. Och bara att komma tillbaka var ett kapitel för sig.

- Det kändes som att hela Finland hade förändrats under de tre år vi varit borta.

Folk sysslade med både bloggar och facebook, vännerna hade fått nya vänner och i butikerna fanns ett överflöd av saker som var svårt att vänja sig vid.

- Jag minns hur jag reagerade på all materialism, säger Carina. I lokaltidningen fanns en insändare som klagade på Riksstättens dåliga skick, illustrerad med en bild på två små groppar i asfalten.

- Det är klart att vi ska måna om det som är vårt, men just då blev skillnaden så stor samtidigt som hela tacksamheten för allt det goda som vi har i Finland verkade helt bortblåst. I Kenya var man ju stolt ifall det överhuvudtaget fanns en asfaltsväg.

Kulturskillnader blev tydligare

Samma fenomen noterade Carina då det gällde barnen med hörselnedsättning. I Kenya hade hon sett hur elever med sämre hör-

sel fick låna hörapparater i skolorna och hur glada de var trots att hörapparaterna bara fick användas i klassrummen och aldrig tas med hem.

- I Finland fick vi helt otrolig vård och ändå fanns det folk som klagade också på den.

Familjen Häggblom bodde i Karleby och blev snabbt skickade till Uleåborg och Lasten Kuulokeskus där de träffade flera hörselspecialister, och Carina minns den första veckan där som helt fantastisk.

- Vården var så holistisk, säger hon. Vi fick bo på ett patienthotell i en hel vecka och lära oss allt vi behövde i lagom takt. Förutom att vi fick veta massor om de nya hörapparaterna träffade vi också socialarbetare, audionomer, öronläkare och nästan det bästa av allt: andra familjer i samma sits som oss.

Vänliga gester berör

Carina minns speciellt audionomen Ville och överläkaren Merja som försökte prata svenska trots att det inte gick flytande.

- Även om både jag och Albert behärskar finskan bra betydde det massor att de ville möta oss på vårt eget modersmål, säger Carina. Det är knepigt att förklara varför, men det var faktiskt jättestort för oss. I en skör situation blir det en trygghet då någon anstränger sig för att man ska få tala det språk som ligger en själv allra närmast. Det är den vänliga gesten som berör.

”

I en skör situation blir det en trygghet då någon anstränger sig för att man ska få tala det språk som ligger en själv allra närmast.

På Lasten Kuulokeskus i Uleåborg gick det mesta annars på finska, men enligt Carina betyder attityden massor även om man inte alltid talar samma språk. Personalen hade ofta för vana att böja sig ner till barnets nivå och se dem i ögonen då de pratade – också då barnen inte hörde eller ens förstod språket så pass att de kunde läsa på läpparna.

- Det avväpnade kroppsspråket, ögonkontakten och det att ingen "talade över huvudet" på barnen fick Sigrid att känna sig avslappnad och trygg i en situation som annars lätt hade kunnat bli spänd, och det var fint att se.

Frågor som dyker upp då man är ensam

Men även om man fått en vecka på patienthotell där tid getts till familjerna att vänja sig i lugn och ro så är det alltid när man kommer hem som de flesta frågor dyker upp, menar Carina. "Hur fungerade hörapparaterna nu egentligen? Hur ska det bli med kompisar? Och hur ska vardagen fungera nu när ingen guidar oss?"

- Plötsligt är man utlämnad helt till sig själv, så jag och Albert började skriva ner våra frågor på ett papper vartefter de ploppade upp, så vi kunde ställa dem vid nästa Uleåborg-besök. ▶

Idag är Albert och Carina föräldrar till sex barn.

Familjen fick besöka Lasten Kuulokeskus flera gånger om året och ofta flera dagar åt gången. Förutom alla samtal med socialtjänst, psykologer, läkare och audionomer ordnades också grupper där barnen lekte med varann medan föräldrar och personal följde med hur de fungerade i grupp och vilka saker som det kunde vara bra att satsa på i både vården och hemma.

- Den största poängen med all hörselvård är ju att hjälpa alla de här intelligenta, kreativa, jättekompenta barnen att kommunicera med sin omvärld, säger Carina. För om de inte kan det går inte bara barnen utan också omvärlden miste om massor.

Skola som satsade på hörselfrågor

Sigrid blev äldre och det började bli dags att förbereda sig för hennes skolgång: Var skulle de bo och hurdana skolor fanns det i Karleby för barn med en hörselnedsättning? Då Karleby inte kunde garantera klasser med färre än tjugo elever och inte heller hade anpassad beredskap för hörselnedsatta såg sig Albert och Carina omkring och hittade specialdaghemmet Snäckan i Esse.

- Både Snäckan och Ytteresse skola satsar mycket på att integrera både döva och hörselnedsatta barn, så, ja, år 2011 blev det en flytt till Esse. Och det har många gånger visat sig att det var värt det.

Ytteresse skola kunde erbjuda mindre elevgrupper. Där fanns också två lärare som behärskade teckenspråk, vilket Sigrid alltid betraktat som sitt eget modersmål eftersom det var språket hon lärde sig först. I klassen fick Sigrid också teckenspråkig assistent.

Carina minns speciellt den första julfesten i skolan då programmet tolkades till teckenspråk och barnen både sjöng och tecknade sångerna.

- Det var då det blev så tydligt för mig att Sigrid inte är ensam, och att vi faktiskt flyttat till rätt plats på jorden.

Lillasyster Ellen föddes 2020 och är döv sedan födseln. Tack vare Sigrid var föräldrarna bättre förberedda på att stida för den vård som Ellen behöver.

Tolkarna hängde med genom tonåren

Senare i högstadiet och gymnasiet har Sigrid också haft hjälp av både teckenspråkstolk och skrivtolkar i främmande språk.

- Att ha tolk i klassrummet har dessutom gynnat nyanlända flyktingar som inte ännu lärt sig fullständig svenska, säger Carina. Teckenspråket är ett så pass logiskt språk att man lär sig svenska mycket snabbare genom att samtidigt följa med den som tecknar. Det är fascinerande.

Lillasyster Ellen föddes döv

Efter Sigrid fick familjen fyra hörande söner och sedan dottern Ellen som också föddes döv, år 2020.

”

Det var då det blev så tydligt för mig att Sigrid inte är ensam, och att vi faktiskt flyttat till rätt plats på jorden.

I och med flytten till Esse överfördes Sigrids hörselvård till HUS i Helsingfors och där vårdas nu också lillayster Ellen. Föräldrarna har lagt märke till hur Finland förändrats under 15 år.

- Ellen erbjuds inte alls samma helhetsvård som Sigrid fick på sin tid och vårdbesöken är förkortade till bara några timmar på polikliniken, säger Carina. Därför blir det också vi föräldrar som får nätverka rätt aktivt och ta reda på vilka stödalternativ det finns för våra barn.

- Tack vare Sigrid är vi bättre förberedda nu

och kan också strida för det som Ellen behöver, men föräldrar utan kunskap eller nätverk kan bli både utlämnade och ensamma i sin helt nya situation.

Familjen saknar Habben

Förr fanns till exempel Habben på Folkhälsan som hade en övergripande helhetssyn gällande allt som barn med hörselnedsättning behöver. Nu då Habben inte längre existerar är det heller ingen som har översikt och barnen slängs lätt från en instans till en annan.

- Det sörjer jag mycket, säger Carina, att den här helhetsvården för hörselskadade barn inte längre verkar finnas på finlandssvenska. På finskpråkigt håll finns bättre service, men svenskspråkiga föräldrar har högre trösklar att överbrygga och tvingas forska mycket själv.

- Detta gör också våra stödföreningar så jätteviktiga.

Carina nämner Döva och hörselskadade barns stödförening (DBHS), Hörselskadade i arbetslivet, Finlands Dövas Förbund och Finlanssvenska Teckenspråkiga.

- De är ovärderliga, säger hon. ■

Sigrid med lillasyster Ellen. I och med flytten till Esse överfördes Sigrids hörselvård till HUS i Helsingfors och där vårdas nu också lillayster Ellen.

Monica döljer inte längre sin hörselnedsättning

Upplever att stigma kring hörselnedsättning har minskat.

Text och bild: Tina Kärkinen

- Du får tala lite högre, säger Monica Bäckström genast när vi sätter oss ner.

Vi har bestämt träff vid Helsingforsregionens hörsel för enings lokal på Tölögatan 10 för att tala om barriärer. Hon har inte alltid varit så rättfram med sin hörselnedsättning, berättar hon. När hörseln försämrades i 40-årsåldern var det något hon helst inte talade om.

- Jag upplevde att omgivningen ser en som socialt inkompetent om man hör dåligt, säger hon.

Dolde sina hörapparater

I mitten av 90-talet fick hon hörapparater men det tog tid innan hon blev du med den.

- Jag försökte dölja dem i arbetslivet och var rädd för att uppfattas som dum. Jag förknippade det nog hemskt mycket med ålderdom." Herregud, nu börjar jag bli så gammal".

Nya insikter

Det var när hon till sin förvåning blev invald i Svenska hörsel förbundets styrelse

Monica Bäckström är styrelsemedlem i Helsingforsregionens hörsel för ening.

som hennes attityd ändrades. Där träffade hon andra styrelsemedlemmar som hade olika hörselproblem och kunde identifiera sig med dem. Hon minns tillbaka på sitt första möte. Männan jämförde sina hörapparater som att de skulle ha varit någon sorts bilar, tänkte hon.

I efterhand förstår jag inte varför jag var så rädd för att berätta om hörselnedsättningen.

- De var stolta över sina hörapparater och förklarade hur många program de hade i dem. De förhöll sig tekniskt till hörapparaterna medan jag förhöll mig känslomässigt till dem. Då insåg jag att det fanns bättre hörapparater än de jag hade.

Föreningen viktigt stöd

Idag är Monica pensionerad

och är styrelsemedlem i Helsingforsregionens hörsel för ening rf.

- Det var jättedumt att jag inte sökte mig tidigare till föreningen. Föreningen ger gemenskap, kamratstöd och massa nya vinklar på livet, säger hon.

Viktigt att visa sin hörapparat

Monica upplever att attityder till hörapparater har ändrats de senaste åren.

- Jag tror att stigma kring hörapparater har minskat betydligt. Det är viktigt att visa sina hörapparater.

Monica upplever åtminstone själv inte hörselnedsättning lika negativt som när hon var yngre.

- I efterhand förstår jag inte varför jag var så rädd för att berätta om hörselnedsättningen. Idag säger jag till genast, "kan du tala högre, jag hör inte". ■

Visste du att du kan få FPA-ersatt taxi?

Text: Maija Nilsson

Personer som har fått hörapparater via den offentliga vården har i vissa fall rätt till FPA-ersättning för taxiresor för justering, service eller byte av hörapparater. FPA kan bekosta din taxiresa om du på grund av ditt hälsotillstånd eller bristfälliga trafikförbindelser inte kan ta dig till den hörcentral eller hörhjälpmedelsfirma du hänvisats till. Taxiresorna ska bokas via FPA:s regionala beställningsnummer.

Hälsoskäl

För att få FPA-ersättning för taxiresor på grund av hälsoskäl krävs ett intyg över ditt hälsotillstånd. Intyget (SV 67r) ska fyllas i av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Du kan prata med din kontakt inom vården om denna kan skriva ett intyg åt dig. Intyget kan gälla för enskilda resor eller för långvarigt behov. Kom ihåg att berätta att du har ett intyg när du beställer FPA-ersatt taxi.

Bristfälliga trafikförbindelser

Om du på grund av bristfälliga trafikförbindelser behöver använda taxi ska du meddela detta när du gör din beställning. Med bristfälliga trafikförbindelser menas att det inte finns någon tillgänglig kollektivtrafik för att ta sig till servicestället. Det finns inga tydliga regler för vad som utgör "bristfälliga trafikförbindelser". Om du upplever det som svårt att ta dig till servicestället med kollektivtrafiken ska du berätta det när du ringer ditt regionala beställningsnummer. Personalen avgör om din motivering för FPA-ersatt taxi är rimlig eller ej.

Det är också möjligt att få ersättning för en del av taxi-resan. Kraven i detta fall är orimligt långa väntetider vid fordonsbyte (över 1 timme) eller ifall det inte finns kollektivtrafik

att tillgå på en del av resvägen. Diskutera med personal när du ringer ditt regionala beställningsnummer huruvida din situation uppfyller kraven eller inte.

Samordning av resor

Eftersom FPA-ersatta taxiresor inom hälso- och sjukvården samordnas i mån av möjlighet kan det finnas medresenärer under din taxiresa. Detta innebär att din resa i regel kan ta längre tid än en vanlig taxiresa. Beakta att du kan anlända till din hälso- och sjukvårdsenhet upp till 1 timme innan din mottagningstid. Du kan även behöva vänta på din returreisa upp till EN timme. Kom därför ihåg att reservera tillräckligt med tid för resan.

Bild: Pixabay

Mer information om FPA-ersatt taxi och regionala telefonnummer för beställning hittar du på FPAs sidor: www.kela.fi/sa-har-bestaller-du-taxi

Du kan även ringa FPA:s servicenummer för mer information: 020 692 224

Barriärerna inom oss

Text: Anne Sjökvist

Bild: Pixabay

Ibland sätter vi upp barriärer - hinder - för oss själva, inom oss själva. Ibland vet vi inte ens om att vi gör det, ibland vet vi men kanske inte hur vi ska riva dem. Att ha en hörselskada kan vara en barriär i sig för att leva fullt ut men med åren har jag lärt mig att det handlar allra mest om min personliga inställning. Visst, jag kan inte bli pilot men det finns en massa annat jag kan om jag vill.

Jag var ett öronbarn. Så fort jag blev minsta snuvig kom öroninflammationen som ett brev på posten (på den tiden kom posten faktiskt fram). Jag visste om att jag hörde sämre

än andra men klarade mig rätt bra ändå och kunde förstås aldrig jämföra med någon annan. I skolan kunde man läsa sig till kunskap på den tiden och jag blev inte mobbad eller så. I den lilla byn i Närpes fanns de som var mer udda än jag. Jag blev väldigt bra på att låtsas att jag hörde och ingen förstod nog riktigt hur dålig hörsel jag hade.

En dag kom min mamma hem från arbetet på äldreboendet och sa att hon var så trött i huvudet för att alla gamlingarna pratade så högt på grund av att de hörde dåligt. "Pang!", där åkte första barriären som jag verkligen

”

Jag blev väldigt bra på att låtsas att jag hörde och ingen förstod nog riktigt hur dålig hörsel jag hade.

minns upp. Märks dålig hörsel på det sättet? I många år efter det pratade jag väldigt, väldigt lågt för att inte avslöja mig. Självklart hade jag inte en aning om vilken ljudnivå jag låg på men jag var nöjd när folk sa att jag pratade så lågt att det knappt gick att höra mig. Blygheten fick jag på köpet.

Sen följde en rad barriärer genom ungdomstiden. Tonåringars hänsynslöshet när jag svarade på fel fråga eller sa något någon annan redan sagt. "Pang!" Där slutade jag markera. Killen som viskade något i mitt öra på dansen i UF-lokalen och blev irriterad när jag inte hörde. "Är du döv eller?". "Pang!" Undvik tryckare, åtminstone med sådana killar som pratar. Öronläkaren på Vasa centralsjukhus som gav mig diagnosen otoskleros som 19-åring och skakade på huvudet och sa: "Och du studerar...". "Pang!", mitt liv är slut, jag är döv inom en månad.

Alla de gånger jag suttit på redaktionsmöten på Vasabladet (där jag ändå började jobba för det var det jag verkligen ville) och pressinformationer och inte hörde något utan bara låtsades, nickade och log. "Pang!", det är mitt ansvar att fixa det här, vem vill anställa en journalist som inte hör?

Jag fixade det ju, man hittar sina sätt och strategier (och jag är rätt envis), men det var oerhört tröttsamt och på kvällarna var jag helt utslagen.

Och så den största barriären av alla: att börja använda hörapparater. De jag testade

i slutet av 80-talet var fula, obekväma och dåliga. Där och då bestämde jag mig för att hörapparater var inget för mig. "Pang!".

Det tog mig 20 år att riva den barriären. Vid det laget hade jag grav hörselnedsättning och operationer hjälpte inte längre. Då träffade jag gänget som senare grundade HiA - hörselskadade i arbetslivet, och den kvällen lärde jag mig mer om min hörselskada, hörselhjälpmiddel och mig själv än jag hade gjort under 20 år i hörselvården. Och vid det laget fanns det bra digitala hörapparater som inte kunde jämföras med 80-talsåbäkena.

Nu har det gått 15 år till och numera är jag bekväm i den jag är, hörselskadan är en del av mig och så är det bara. Visst händer det fortfarande att jag inte orkar fråga upp utan låtsas höra och visst "stänger jag av" ibland när det blir för bullrigt. Men jag känner mig ytterst sällan utanför längre, och jag ber aldrig om ursäkt för att jag hör dåligt. Hörapparaterna använder jag från morgon till kväll. Kanske har hörselskadan gjort mig bra på problemlösning, och den har definitivt gjort att jag fått vänner och insikter som jag annars inte skulle ha fått. ■

Essä:

Mellan det praktiska och det existentiella

Att leva med en syn- och hörselnedsättning har inneburit både sorg och vrede för Mio. Det har samtidigt medfört nya förhållningssätt till vardagen. "Att kämpa med den här sorgen är att vidkännas vad som är viktigt i livet – vad som förändrats och vad som kan dyka upp som meningsfullt och vackert på nya sätt", skriver Mio.

Text: Mio Lindman

Bild: Pixabay

Alldeles i början av Den fångna, del fem i Marcel Prousts På spaning efter den tid som flytt, ligger berättaren i sängen (som han ofta gör i sviten) och lyssnar på stadens ljud. Utifrån hur ljuden låter tycker han sig kunna avgöra hurudant vädret är där ute. "[Redan] den första spårvagnens rullande hade sagt mig om den kurade i regnet eller var på väg mot en himmelsblå horisont."

Som det råkar sig ligger jag själv i sängen och lyssnar efter ljud. Hör jag hunden i trappen, uppfattar jag när hissörren slår igen och hör jag glaset som krossas i sopcontainern? Det här lyssnandet har pågått i några veckor nu, sedan en öroninflammation slog till. När jag väl hör ljudet av krossat glas från gården, vanligtvis ett föga angenämt ljud, är det en spontan och otvetydig glädje som stiger upp i mig: nu vidgas världen.

Jag har en medfödd synskada. Från barndo-

men minns jag hur synkonsulenter (som det hette på den tiden, åttio- och nittiotalet) stolt förevisade den stora innovationen: läs-tv. Apparaterna var enorma, och såg skräckinjagande ut. Det var under den här tiden ganska oklart hur mitt liv med handikapp skulle forma sig. Under årens lopp har det gått så att det egentligen bara är i vissa situationer som jag tänker på att jag har nedsatt syn, även om det på ett grundläggande sätt påverkar och begränsar hela min vardag från det att jag stiger upp på morgonen.

Kort sagt: med tiden (och tid har det tagit) har jag utvecklat olika strategier – prosaiska, finurliga, oftast provisoriska – för att hantera svårigheterna. Det jag själv inte ser (som små menyer uppsatta på väggar) kan mobilens numera välutvecklade kamera i många fall hjälpa mig med. Vardagen rullar på, jag har mina glasögon, mina läsbrillor

”

Att lära mig leva med att inte bara vara synskadad utan också hörselskadad är en existentiell upptäcktsfärd.

och mina vanor. Marken känns ganska fast under fötterna, trots att jag måste hålla koll på marknivån för att inte snubbla över någon opåfallande kant.

Mina öron har också vållat problem i stort sett hela mitt liv. Men under de senaste åren har detta utvecklats till en hörselnedsättning som blivit ett handikapp. Jag har utlovats en hörapparat men det tar tid. Under de två senaste

åren har jag i perioder hört väldigt lite. Det har naturligtvis påverkat mitt liv i stor omfattning, både på jobbet och socialt. Att leva med ett nytt handikapp innebär naturligtvis en process av att hitta de där strategierna som gör vardagen hanterlig och uthärdlig. Det kan handla om öppen kommunikation, som att den jag talar med är medveten om att jag hör dåligt och att det gör en skillnad hur vi sitter.

Nya barriärer kommer till. För det mesta handlar det om sociala situationer, jag har svårt att hänga med i samtal där fler deltar. Under perioder då jag hört som sämst har jag också upplevt att orienteringen påverkas. Jag hör inte spårvagnen på samma avstånd, och jag måste därför använda synen på ett lite annat sätt än jag blivit van vid. Med andra ord har jag blivit tvungen att kalibrera om min uppmärksamhet och blivit varse nya saker som jag måste reagera på i omgivningen, som att jag noga väljer var jag sätter mig vid ett bord om det är flera jag ska samtala med.

Det här är alltså i någon mening praktiska frågor där teknologin som bäst kan hjälpa till. Där det som sagt också finns olika trix med hjälp av vilka livet blir lättare. Men att ha ett, eller flera, handikapp har också en annan dimension.

Att lära mig leva med att inte bara vara synskadad utan också hörselskadad är en existentiell upptäcktsfärd som har olika lägen och stämningar. Sorgset har jag noterat att jag inte längre hör stadens ljud utanför fönstret, min relation till omvärlden är rubbad. Samtidigt har jag börjat förhålla mig mera aktivt och utforskande till ljudens värld. Det är också positivt, eftersom det innebär att jag kan sätta värde på de ljud jag faktiskt hör, omvärlden är inte längre tradigt bakgrundsbrus.

En barriär är till för att kravla sig över eller att på olika sätt komma runt. Men att ha ett handikapp uttöms inte genom den bilden. Jag tänker på hur min relation till andra har förändrats genom de senaste årens hörselnedsättning. Visst har det krävts ett praktiskt sinne för hur jag kan göra en situation bättre, men det viktigaste har ändå bestått av något annat. Jag måste konfrontera den skräck som varje mänskligt möte fyller mig med när jag förlorat hörseln. Vad är det som är så fasansfullt? Den frågan är i grunden inte praktisk, utan den rör hur jag relaterar till andra och vad som står på spel i mänskliga möten. Tillit, öppenhet, men också misstänksamhet och det svåra i att visa sig sårbar.

Vad är poängen med att lyfta fram den här aspekten av ett handikapp? Vore det inte mera konstruktivt att fokusera på det praktiska?

”

Med andra ord har jag blivit tvungen att kalibrera om min uppmärksamhet.

För egen del har svårigheterna med att leva med handikappen inneburit både vrede och sorg över att allt inte går att fixa med praktisk hjälp. Vissa saker måste jag helt enkelt stå ut med att är som de är. Att kämpa med den här sorgen är att vidkännas vad som är viktigt i livet – vad som förändrats och vad som kan dyka upp som meningsfullt och vackert på nya sätt. Som ett glädjeämne denna vinterdag: jag hör en fågel. Jag hör snön knarra under skorna.

Handikapp, eller funktionsnedsättningar eller -variationer, är mycket mer och bortom begränsningar och barriärer. Detta tänker jag på i synnerhet när jag för andra försöker beskriva hur mitt liv förändrats. Det avgörande är vardagen, att dela den med andra – och just denna vardag är lätt att bli blind för. Genom mitt nya handikapp har jag fått denna min allra vanligaste vardag blyxtbelyst. Som att höra hur grannen kastar glas i sopcontainern. Det kan låta banalt, men sådant består livet av. ■

Den psykisk hälsan kan stärkas i vardagen

Svenska hörsselförbundet har i samarbete med Psykosociala förbundet tagit fram en ny broschyr, "Hörsel och psykisk hälsa". Målet med broschyren är att sprida information hur hörselnedsättning kan påverka den psykiska hälsan och lyfta fram hur var och en kan stärka sin psykiska hälsa i vardagen.

Nedsatt hörsel kan påverka vår psykiska hälsa på olika sätt. Det kan vara ansträngande och uttröttande att försöka hänga med i samtal. Detta kan leda till frustration och bidra till att man drar sig undan och isolerar sig. Hörselproblem kan också utgöra en stressfaktor. Det kan samtidigt vara svårt att acceptera att man inte hör och anpassa sig till en ny vardag. Hörselproblem kan påverka olika människor på olika sätt, men var och en behöver resurser och redskap för att klara av livets utmaningar och förändringar.

Det är bra att komma ihåg att den psykiska hälsan kan stärkas och egna färdigheter i psykisk hälsa kan övas upp - i vilken ålder som helst. Psykisk hälsa är något som berör oss alla. Vi mår alla bra av att stanna upp och fundera på hur vi mår. Små dagliga insatser kan hjälpa en att möta vardagens utmaningar och olika situationer i livet.

Den avgiftsfria broschyren kan beställas eller laddas ner via Svenska hörsselförbundet webbsida: www.horsel.fi/bestall eller genom att kontakta förbundet på tina.karkinen@horsel.fi, tfn 050 462 0056.

Må bra-tips för dig med nedsatt hörsel

Begränsa dig inte

Gör det som ger dig välbehag. Använd kommunikationshjälpmedel i situationer där det är svårt att höra. Berätta för din omgivning att du har nedsatt hörsel.

Lyssna på dig själv

Stanna upp och fundera över hur du mår.

Håll kommunikationspauser

Testa att stänga av hörapparaten ibland och vila öronen.

Isolera dig inte

Håll fast vid vardagsrutiner, håll kontakt med vänner och närstående.

Kamratstöd

Träffa andra med hörselnedsättning och utbyt erfarenheter. Det kan minska känslor av ensamhet.

Ta hand om din ork

Kom ihåg att röra på dig tillräckligt, slappna av, vila och sova tillräckligt.

Håll ljudpauser

Mycket ljud i omgivningen kan vara ansträngande.

Begränsa dig inte

Gör det som ger dig välbehag. Använd kommunikationshjälpmedel i situationer där det är svårt att höra. Berätta för din omgivning att du har nedsatt hörsel.

Hur tryggas svenskan i tvåspråkiga välfärdsområden?

De tvåspråkiga välfärdsområden, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen har ingått ett samarbetsavtal för att garantera tillgång till social- och hälsovårdstjänster på svenska. Avtalet förväntas träda kraft under våren 2024. Vi ringde upp Johanna Lindholm, jurist på välfärdsområdesbolaget Hyvil, för att fråga vad detta innebär i praktiken.

Text: Tina Kärkinen

Hur hoppfull är du att samarbetsavtalet kommer att trygga tillgången till svenska tjänster?

- Det är ett stort steg i rätt riktning, Vi måste inse att vi finlandssvenskar är få och kan inte utgå från att varje område kan ordna alls service på svenska. Huvudsaken är att områden vet varifrån de kan få svenskspråkiga tjänster.

Lindholm understryker att detta första samarbetsavtal i praktiken är ganska snävt.

- Det gäller inte så omfattande servicehelheter, utan i första hand den service som tidigare sköttes av Kårkulla. Syftet är att skapa bredare möjligheter att ta in fler tjänster.

Tror du att det förbättrar möjligheten att få vård på svenska i praktiken?

- Det kan ta lite tid innan

välfärdsområden inser vilken typ av svensk service det finns behov av. Välfärdsområdena är nya och stora och det kommer att ta tid innan man har fungerande servicekedjor och struktur på svenska. Nu är det lite spretigt och det behövs en tydligare helhetsbild för att kunna följa upp samordningen servicekedjor inom funktionshindersektorn.

Tvåspråkiga välfärdsområden har en skyldighet att ordna social- och hälsovård på både finska och svenska. Vad gör man om man om man inte får vård på svenska?

- I första hand ska man kontakta den enheten där man varit klient. Man har även alltid rätt att vända sig till diskrimineringsombudsmannen. Man kan också ta kontakt med socialombudsmannen.

”

Det kan ta lite tid innan välfärdsområden inser vilken typ av svensk service det finns behov av.

- Johanna Lindholm, jurist på Hyvil.

Finns det en risk att tjänster centraliseras till ett enda område?

- Nej, det behöver man inte oroa sig för. Olika välfärdsområden har valt att ordna service på olika sätt, vissa tjänster koncentreras till olika områden och övrig basservice ordnas av områdena själva.

Behov av mer information kring hörselrehabilitering

Text: Tina Kärkinen

Svenska hörsel förbundet har noterat att det finns behov av mer information kring hörselrehabilitering, i synnerhet bland äldre. Det kan vara svårt att veta hur man skaffar hörapparater, eller vart man ska vända sig. Detta är något som Carina Blom ofta stöter på i sitt arbete som koordinator inom äldre och hälsa vid Folkhälsan i Sydösterbotten.

- Varje vecka träffar jag många seniorer och får ofta frågor om hur man går tillväga när hörseln blivit sämre. Vi brukar bjuda in hörselrådgivare från lokala hörselöreningar till våra grupper. Föreningarna gör otroligt

mycket när det kommer till rådgivning och skötsel av hörapparaterna, säger Carina.

Hon efterlyser mer information med praktisk info och hjälp.

- Om alla som jobbar med seniorer hjälps åt att sprida information vid problem med hörseln minskar stigmat och tröskeln blir lägre för att söka hjälp.

Mer information motiverar även till fortsatt hörapparatansvändning, menar Carina. Har man tillräcklig med kunskap om hur man sköter

sin apparat, och förstår hur den fungerar, blir man också motiverad till att använda den.

I april ordnar förbundet ett infotillfälle om hörselrehabilitering. Håll utkik efter mer info på vår webbsida: www.horsel.fi

Vårdstig för rehabilitering med hörapparat

Inom primärvården skrivs en remiss till specialiserade sjukvården om man konstaterar en hörselnedsättning som stör livet och en hörselnedsättning diagnostiseras. En privatläkare kan också ge en remiss till den specialiserade sjukvården.

Inom den specialiserade sjukvården har man 1-3 besök. Under det första besöket genomför vårdpersonalen de hörselundersökningar som behövs. Baserat på undersökningsresultaten gör läkaren en diagnos och bedömer behovet av hörselrehabilitering. Om man beslutar sig för rehabilitering med hörappa-

rat kommer en audionom att välja hörapparater som lämpar sig för patientens hörsel. Vid behov görs modeller av öronen för öroninsatser.

Om man inte har provat hörapparater under det första besöket sker detta under följande besök. En audionom provar olika hörapparater på patienten. Patienten får anvisningar för användningen av hörapparaterna och sådant som rör underhållet. Efter utprovningen av hörapparat får patienten eventuellt ännu en inbjudan till apparatkontroll. Vid behov ställer audionomen in hörapparaterna baserat på patientens

användarerfarenhet samt ger handledning i frågor som rör användningen och underhållet av apparaterna. Dessutom bedöms behovet av övriga rehabiliteringsåtgärder.

Ibland genomförs utprovningen av hörapparater och handledningen hos privata tjänsteproducenter som en köptjänst. Även andra rehabiliteringstjänster kan ordnas som köptjänster. De hörhjälpmedel som överlämnats är alltid kostnadsfria för användaren och ägs av sjukvårdsdistriktet.

Källa: Hälsoby

Skrivtolkning bryter barriärer för hörselskadade

Text: Maija Nilsson

Skrivtolkning är tolkning från tal till skriven text. Det är ett redskap för att öka hörselskadades delaktighet. Skrivtolkning kan vara dina öron på ett möte, en föreläsning, ett läkarbesök, ett socialt evenemang eller där du tycker att du kan ha nytta av den. Skrivtolken använder sig av ett tangentbord och skriver ner allt som sägs i tolkningssituationen. Texten kan visas antingen på en dataskärm eller på en större skärm, beroende på hur många som följer tolkningen. Skrivtolkning är ett verktyg som bryter ner barriärer och stödjer hörselskadades möjligheter att delta på lika villkor som andra i samhället. Det är ett verktyg som många har nytta av som stöd för ökat deltagande.

Men vi vet att det är långt färre användare av svenskspråkig skrivtolkning i Finland idag än de som har nytta av den. Det leder till att det också finns få svenskspråkiga skrivtolkar i Finland. I FPA:s statistik kan vi se att det finns 58 personer med skrivtolksbeslut för svenskspråkig skrivtolkning. Under 2023 har

Visste du att du att du kan få tilläggstimmar för tolktjänsten som ordnas via FPA? Som tolktjänstkund har du under ett kalenderår rätt att få:

•180 timmar tolkning om du har en hörselskada eller talskada

•360 timmar tolkning om du har en syn- och hörselskada

Du informeras om antalet återstående timmar då en tolk förmedlas till dig. Om dina timmar håller på att ta slut, och du har ett motiverat behov av mer timmar, kan du ansöka om tilläggstimmar.

Läs mer om ansökan på FPA:s webbsida: www.kela.fi/tolktjanst-funktionsnedsattning-tillaggstimmar

bara 18 personer aktivt använt skrivtolkning. De svenskspråkiga skrivtolkarna är fem till antalet. Den negativa trenden behövs brytas. Det är många som har nytta av skrivtolkning och gärna går på möten och föreläsningar som skrivtolkas. Men det kan vara en utmaning att själv komma i gång med att använda sig av skrivtolkning, att vara den som bokar skrivtolk. Det kan till en början kännas ovant att ha med sig en främmande person när man ska uträtta ärenden eller lyssna på en föreläsning. Men skrivtolken är en professionell som är van att vara med på alla möjliga sorters evenemang och att tolka i olika situationer. Skrivtolkarna har valt en yrkesroll där de är ett verktyg för att förmedla information. De vill vara med och tillgängliggöra kommunikationen för andra. Och kom ihåg, skrivtolken har precis som andra tolkar tystnadsplikt och text från tolkade situationer sparas inte.

Personer med hörselnedsättning kan ansöka om rätten till skrivtolk från FPA tillsammans med ett intyg på nyttan av tolktjänsten utfärdad av en sakkunnig inom social- och hälsovården. Ett skrivtolksbeslut från FPA ger till en början rätten att använda sig av 180 timmar skrivtolkning per år. Men har man ett större behov så är det möjligt att ansöka om fler timmar genom att man själv motiverar sitt behov till FPA. Du har rätt att delta på lika villkor som andra. Om du idag tvekar inför att medverka på ett seminarium eller möte, om du tycker det är svårt att höra då du gör besök på banken eller hos läkaren, då är skrivtolkning ett verktyg för dig. Tveka inte att börja använda skrivtolk.

Ta kontakt med rehabiliteringshandledaren i ditt välfärdsområde för att diskutera ärendet vidare. Du kan också få stöd genom föreningarnas hörselrådgivare som kan ge vägledning. Det är viktigt att fler vågar ta i bruk de redskap som finns till för att tillgängliggöra vardagen för hörselskadade. Det är viktigt att hörselskadade kan medverka på lika villkor som andra utan barriärer.

Intressebevakning

Tillgängliga resekedjor för alla

Kommunikationsministeriet har publicerat en tillgänglighetsvision för trafiken. Svenska hörselbundet har tillsammans med övriga funktionshinderorganisationer deltagit i beredningen av visionen. Vi frågade Mikael Åkermarck, konsultativ tjänsteman på kommunikationsministeriet, hur visionen blir verklighet.

Text: Tina Kärkinen

- Målet är att trafiksystemet ska kunna garantera att alla kan resa smidigt, tryggt och självständigt, oavsett personliga begränsningar, säger Mikael Åkermarck.

Tillgänglighetsvisionen ska utgöra en nationell målbild för tillgänglighet i trafiksystemet. Visionen styrs av såväl FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som riksomfattande trafiksystemplanen (2021-2032).

Visionen bygger på Design for All-principen, DFA. Tillgänglighet ska inte vara separat från övrig planering, utan beaktas i all trafikplanering.

- Personer som hör till specialgrupper ska inte ses som en marginell grupp, för vilken man måste planera separata produkter och tjänster. Alla användares behov tas i beaktande vid planering av trafiksystemen.

Hur ska visionen implementeras?

- Genom att sporra aktö-

erna inom transportsektorn att överskrida de minimikrav som anges i lagen, och att samarbeta med andra aktörer och olika användargrupper för att skapa en tillgänglig resekedja.

Mellan 2024-2025 kommer ministeriet att ordna olika diskussionsmöten för centrala aktörer och organisationer, för att stödja deras tillgänglighetsarbete.

- Tillgänglig infrastruktur är trygg infrastruktur. Det säkerställer en smidig vardag såväl på gång- och trafikleder som i kollektivtrafiken och med egen bil, säger Åkermarck.

Hur kan man förbättra tillgängligheten i trafiken för hörselskadade?

- På flera olika sätt. Framförallt bör man utgå ifrån att tjänster kan göras mer multisensoriska, genom att till exempel utveckla information eller vägledning till passagerarna. Information om följande hållplatser kan visas på en skärm i transportmedlet eller meddelas i en appli-

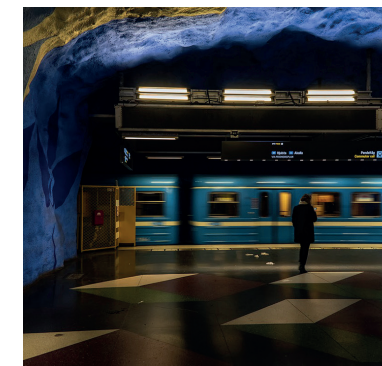

Bild: Pixabay

kation. Även webbplatser bör utvecklas så att de är lätta att använda för olika användargrupper.

Han betonar även den ekonomiska fördelen med att beakta tillgänglighet redan i planeringsstadiet av tjänster. Gör man det i efterskott, blir det ett lappverk och kostnaderna stiger.

Åkermarck anser att tjänsteleverantörer borde satsa mer på att samla in data och samarbeta med olika organisationer, för att få in användarupplevelser.

- Utan upplevelser och erfarenheter av att använda en produkt eller tjänst kan man inte tillverka den utrustning, eller erbjuda information som gagnar oss alla.

Medlemsföreningar

Nykarlebynejdens Hörselförening

Föreningsjulfest med allsång och andakt

I december firade Nykarlebynejdens Hörselförening traditionsenlig julfest vid restaurang Yrkeskocken i Jakobstad. Drygt 50 personer sökte sig in i värmen och under tiden gästerna samlades underhöll Per-Anders Lindell med njutbar musik. Pehr Löv hälsade gästerna välkomna och julfestprogrammet körde i gång. Tillsammans sjöng vi allsånger, medan skolans elever dukade fram ett rikligt tilltaget julbord. Då vi avnjutit julbordet gästades vi av stadens

lucia med tärnor som bjöd på traditionella luciasånger. Luciatåget följdes av Carita Björne, som läste en juldikt skriven av hennes mamma. Per-Anders Lindell underhöll med mer musik och ackompanjerade vår allsång. Vad är väl en julfest utan julandakt? Den hölls av sjukhusprästen Catharina Englund som läste julevangeliet. Julfesten avslutades med tal av vår ordförande Pehr Löv och innan vi skildes åt stämde vi än en gång upp i sång; *Härlig är jorden...*

Tekniknytt för bättre hörsel

I början av januari hölls årets första månadsträff med 140 personer på plats. Under träffen föreläste Dick Lundmark, landets bästa hörseltekniker, om hörhjälpmedlens möjligheter och förträffligheter, ett ämne som berör alla människor förr eller senare. En sak var klar: hörseltekniken går framåt och hörapparater förbättras hela tiden. Under nästa månadsträff kommer föreningsordförande Pehr Löv att prata om hörsel och välbefinnande. Vi får också råd om hur vi använder välfärdsområdets webbsidor för bland annat tidsbeställning.

Film om förbundets medlemsföreningar

Svenska hörsel förbundet har tillsammans med Robert Sjöblom Media producerat en ny film om förbundets medlemsföreningar. Filmen ger en inblick i lokala hörsel förenings verksamhet och varför det lönar sig att bli medlem! Tittaren får följa med på evenemang och höra medlemmar berätta om allt det som en hörsel förening kan erbjuda - från hörselrådgivning till kamratstöd. Du kan titta på filmen på vår webbsida: www.horsel.fi/foreningar/medlemsforeningar

Svenska hörselskadade i Åboland

Höjdpunkten under år 2023

Medlemmarnas egen fest, "Gammaldags julfest" hölls i december på Kavalton Tilas rymliga stallvind. Sång och musik, god mat, ordet var fritt och roliga historier berättades. Många tog sig en svängom på dansgolvet, överraskningar hör till och spänningen steg vid lotteridragningen med många fina vinster. Glädjen stod högt i tak i äkta åboländsk hörselanda och det ljudrika sorlet i salen var tecken på att alla trivdes. Minna var med som ensam skrivtolk vilket vi var tacksamma för. Med fyra bussar Launokorpi kördes alla tryggt till festen och hem tillbaka. Tyvärr var många virus då i farten så ett tjugotal stannade hemma. TACK till alla 140 personer som var med och gjorde festen till en fest vi minns med värme!

Vackert pyntat då festfolket gick in till stallvindens festsal.

ANNONS

HÖR DU DÅLIGT?
Vänd dig då till oss!

Västanfjärd Kimito Åbo
Houtskär Nagu
Korpo Pargas Övriga
Iniö Dragsfjärd

VÄLKOMMEN med i vår förening,
du som är hörselskadad, anhörig eller en person som antar föreningens syfte.

MERA INFORMATION:
www.aboland.horsel.fi
tfn 040 7189920

 Svenska hörselskadade i Åboland rf
VERKSAMHETEN består av:
*Månadsträffar
*Hörselrådgivningar
*Informationstillfällen
*Resor och utfärder

FUNK. - Funktionsrätt i samarbete

Medlemmar i Svenska Hörsel förbundets medlemsföreningar får tidskriften FUNK. som kostnadsfri förmån. FUNK. är en funktionshinderpolitisk tidning med fokus på samhälle och socialpolitik samt gemensamma frågor som förenar det finlandssvenska funktionshinderfältet. Tidningen utkommer fyra gånger om året. Kontakta förbundet om du inte önskar få FUNK. i fortsättningen på e-post till tina.karkinen@horsel.fi, tfn 050 462 00 56.

Svenska hörselFörbundets medlemsföreningar

Helsingforsregionens hörselFörening rf

Lokal: Tölögatan 10 B 9, 00100 Helsingfors
www.helsingfors.horsel.fi
e-post: helsingfors.horsel@gmail.com
Ordf. Harriet von Koskull
tfn 050 522 7841
e-post: halle.koskull@gmail.com

HiA – Hörselskadade i arbetslivet rf

www.hia.horsel.fi
Ordf. Siw Östman
Stocksundsvägen 11, 65610 Korsholm
tfn 050 532 7440
e-post: siw@ostmans.net

HörselFöreningen i Karlebynejden rf

www.karlebynejden.horsel.fi
Ordf. Glenn Hassel
Flatabackevägen 14, 67500 Karleby
tfn 040 189 6448
e-post: glen.hassel@gmail.com

HörselFöreningen i Vasanejden rf

www.vasasvenska.horsel.fi
Ordf. Bjarne Sjöblom
Vallonvägen 2 B 9, 65610 Korsholm
tfn 050 558 1407
e-post: bjarne.sjoblom@netikka.fi

HörselFöreningen i Västnyland rf

www.vastnyland.horsel.fi
Ordf. Erik Munsterhjelm
Alsätragatan 31, 10300 Karis
tfn 040 830 5231
e-post: erik.munsterhjelm@gmail.com

HörselFöreningen i Östnyland rf

www.ostnyland.horsel.fi
Ordf. Anneli Holmberg
Biskopsgatan 8-10 B 11, 06100 Borgå
tfn 050 379 99 72
e-post: annihelena.holmberg@gmail.com

Nykarlebynejdens hörselFörening rf

www.nykarlebynejden.horsel.fi
Ordf. Pehr Löf
Skr. Jan-Olof Wiik
Pörkenäsgatan 11, 68620 Jakobstad
tfn 040 7708951
e-post: jo.wiik@multi.fi

Svenska hörselskadade i Åboland rf

www.aboland.horsel.fi
Ordf. Birgitta Kronberg
Tennbyvägen 28 bost 26, 21600 Pargas
tfn 040 718 9920
e-post: birgitta.kronberg46@gmail.com

Sydösterbottens hörselFörening rf

www.sydosterbotten.horsel.fi
Ordf. Anita Ismark
Kyrkobyvägen 167, 66200 Korsnäs
tfn 050 518 1949
e-post: anita.ismark@outlook.com

Understödjande medlemmar:

Batteriservice EGIL, www.egil.fi
Widex Akustik Oy, www.widex.fi

Medlemsordet

Dina hinder finns mellan öronen

Vad betyder egentligen en barriär? På den frågan tror jag bestämt vi får olika svar beroende på vem vi frågar. Det betyder olika saker beroende på vilket perspektiv vi har. För någon kan det handla om en rädsla som hindrar en från att göra det man vill i livet. För någon annan kan det handla om en naturlig barriär som hur man ska korsa ett vattendrag eller bestiga ett berg. För ytterligare någon annan kan det handla om att behöva assistans med att komma sig ur sängen på morgonen eller med att förbereda frukost och att klä på sig. Tillgänglighet i den fysiska miljön är en annan barriär som många dagligen måste övervinna. Rätten till sexualitet, familjeliv eller arbetsliv är för många i samhället något av en social barriär. Det finns även digitala barriärer då många upplever ett utanförskap på grund av utmaningar med att använda digitala tjänster.

För mig som rullstolsanvändare och med en medfödd hörselnedsättning på båda öronen finns många olika trösklar och hinder att dagligen forcera. Ett exempel på när jag själv kan känna mig utanför som hörselskadad är i egenskap av kommunalpolitiker. Då missar jag ibland spontana och inofficiella diskussioner som kan förekomma under fullmäktigemöten på grund av att mikrofon inte alltid används. Eller då mina hörapparater går sönder, då kan jag varken fungera eller arbeta. Oavsett vilken barriär det handlar om är det viktigt att respektera att vi alla har vår egen kamp att bekämpa.

Hur kan vi överbrygga fysiska och sociala barriärer? Strukturell diskriminering är något jag ofta återkommer till då jag talar om barriärer. Diskrimineringen kan bestå av informella normer eller av formella regler, som t.ex. lagstiftning, i samhället. Genom diskrimineringen blir en grupp – exempelvis kvinnor, män, äldre, etniska minoriteter, funktionshindrade eller HBTQ-personer – underordnad en annan. Med andra ord innebär det här att innan vi ens kan tänka oss att överbrygga en barriär blir vi diskriminerade genom att exempelvis inte bli beviljade nödvändiga hjälpmedel eller tillräcklig assistans. Det här kan vi förändra genom att vi tillsammans lobbar och arbetar för de områden där det behövs förändring. Det allra viktigaste är att vi stöder varandra och vågar prata om de här sakerna öppet, utan att vi ska behöva känna att vi är besvärliga. Att bryta barriärer och främja inkludering är något vi alla vinner på.

För oss med hörselnedsättning kan det kännas lite komiskt att säga att hindren finns mellan öronen. Men jag tror att det många gånger handlar om våra rädslor som blir till ett psykologiskt hinder. För att komma vidare behöver vi dela just dessa rädslor och tillsammans förklara vad vi behöver. Detta behövs för att skapa en dialog och förståelse mellan användare av servicen och berörda beslutsfattare och tjänstemän. Det är vad jag tror är det enda sättet hur vi på riktigt skapar en bestående förändring i vårt samhälle. Vi ska inte gömma oss.

Anna Caldén
Politiker, ny
styrelsemedlem i
HiA-Hörselskadade i
arbetslivet

Vill du tycka till om hörselFrågor? Skicka bidrag till tina.karkinen@horsel.fi

Anslagstavla

Kom med och hörseltesta teatrar

i Helsingfors!

Vill du vara med och hörseltesta de svenska teatrar-
na i Helsingfors?

Vi testar tillgängligheten;
alltifrån hur man hittar in-
formation på hemsidorna
till hur man kan tillgodo-
göra sig föreställningarna
som hörselskadad. Finns
det teleslinga, andra hör-
selhjälpmedel, textning?

Testningen sker i samar-
be med teatrarerna och feed-
back ges efter varje tillfälle.

Buller och Bång

Hörselhunden Hasse be-
söker under våren sko-
lor i Sydösterbotten och
Åboland för att informera
förstaklassister om hörsel
och buller. Kontakta gärna
maiija.nilsson@horsel.fi om
du har vetskap om första-
klassister som vill ha ett
besök inom dessa regioner.

Under våren testar vi fem
teatrar och ser en föreställ-
ning på varje teater.

Vill du vara med i test-
patrullen? Hör av dig till
Anne Sjökvist på e-post
anne.sjokvist@horsel.fi el-
ler ring 050 301 7202.

Du behöver inte bo i Hel-
singfors men ska vara be-
redd att ta dig till föreställ-
ningarna på egen hand.
I övrigt kostar det ingenting
att delta.

Buller och Bång-projektet
har sedan 2009 besökt
skolklasser i Svenskfinland
med hjälp av understöd
från Hackmans stiftelse.
Projektet informerade år
2023 475 barn om hur vi
hör och hur buller påver-
kar oss.

Hörseltillgänglig

höstresa

Intressekoll: Skulle du vilja
göra en resa som är anpas-
sad för hörselskadade? Där
reseledare och guider ser
till att alla hör och hänger
med, där mobila hörsels-
lingor och skrivtolkar an-
vänds och där de andra
deltagarna också hör då-
ligt. Reseplanerar Yvonne
Cronström på resebyrå
Axtours på Åland har stor
erfarenhet att planera re-
sor för hörselskadade. Hon
erbjuder sig att planera en
rundresa med buss i Skåne
med start i Köpenhamn dit
vi flyger från Helsingfors.
Var och en betalar sin resa
själv och hörsel förbundet
står för reseledare och ad-
ministration. Resan skulle
genomföras i slutet av sep-
tember.

Om detta låter som något
du vill vara med på, skicka
ett mejl till anne.sjokvist@
horsel.fi eller ring 050 301
72 02. Du förbinder dig inte
till något med att anmäla
intresse. Finns det intresse
går vi vidare med plane-
ringen och mer informa-
tion kommer i juninumret
av Vi hörs.

Endagskurs: Ny med hörapparater

Är du ny med din hörappa-
rat eller har du inte ännu
blivit vän med den? Passa
på att delta i Svenska hör-
selförbundets endagskurs
"Ny med hörapparater".
Kursen ordnas på olika
orter under våren. Kursen
ger information om hörap-
paratens teknik och funk-
tioner, samt praktiska tips i
skötsel och felsökning.

Kursen är avgiftsfri och
du behöver inte vara med-
lem i en hörsel förening för
att delta.

Kommande tillfällen:

9.4 Alexandrasalen, Åbo
Universitetsgatan 19 B 3
Anmälan senast: 30.3

5.6 Optima, Jakobstad
Trädgårdsgatan 30
Anmälan senast: 24.5

Anmälan till:

Siw Östman
e-post: siw@ostmans.net
tfn. 050 532 74 40

Ny digital arbetslivsgrupp startar

Är du hörselskadad och
jobbar eller studerar? Vill
du träffa andra i samma
situation, prata om utma-
ningar, lösningar och ut-
byta erfarenheter? Vill du
göra detta digitalt? Hör-
selförbundet startar upp
en digital arbetslivsgrupp
och tanken är att träffarna
hålls en gång i månaden på
mötesplattformen Zoom.

Träffarna kan ha olika
teman men det är gruppen
som bestämmer vad
samtalet handlar om.

Att prata med andra i
liknande livssituation är
viktigt och helande på
många plan. Man känner
sig mindre ensam i sin si-
tuation, man får råd och
tips av andra och kraft
att gå vidare.

Låter detta intressant?
Hör av dig till Anne Sjö-
kvist på anne.sjokvist@
horsel.fi eller ring 050
301 72 02. Om intresset
är stort startar vi upp fler
grupper vid behov.

Georgsgatan 18
00120 Helsingfors
(Dörren är öppen 8.30-16)

www.horsel.fi
Tfn 050 476 2475
E-post: kansli@horsel.fi

Personal

Verksamhetsledare

Nora Strömman
nora.stromman@horsel.fi
044 533 3964

Evenemangskordinator

Annica Wahrman
annica.wahrman@horsel.fi
044 533 3947

Sakkunnig inom påverkansarbete

Maija Nilsson
maiija.nilsson@horsel.fi
044 533 3649

Ekonomiansvarig

Karola Asplund
karola.asplund@horsel.fi
044 243 3463

Informatör

Tina Kärkinen
tina.karkinen@horsel.fi
050 462 0056

Koordinator

Jennifer Augustsson
jennifer.augustsson@horsel.fi
050 314 0015

Koordinator

Anne Sjökvist
anne.sjokvist@horsel.fi
050 301 7202

Förbundsstyrelsen år 2023 - 2025

Förbundsordförande
Mikaela Nylander, Borgå

Vice ordförande
Anita Ismark, Korsnäs

Styrelsemedlemmar
Stina Fröberg, St Karins
Jan-Olof Wiik, Jakobstad
Bodil Selenius, Tenala

Suppleanter
Nils-Erik Kloov, Korsholm
Siw Westerback,
Dragsfjärd

Nästa nummer av Vi hörs utkommer juni/2024

Skicka in material senast
26.4 till oss på:
tina.karkinen@horsel.fi

Följ oss!

Facebook
@Svenskahorselforbundet
Instagram
@sv_horselforbundet

Avslappningskurs för personer i arbetslivet

Tidpunkt: 17-19.5.2024

Plats: Villa Reuter, Åbo

Pris: 100€/person

Målgrupp: För dig som är i arbetslivet och har en hörselnedsättning och känner dig hjärntrött.

Program: Återhämtning i naturnära miljö med kamrattstöd och aktiv återhämtning utomhus. Föreläsningar om välmående och nyheter inom hörsel, teknik och forskning.

Sista ansökningdatum: 4.4.2024

Ansökan

Hur ansöker man?

Du kan ansöka till kursen genom att fylla i den digitala blanketten på Svenska hörselförbundets webbsida: www.horsel.fi/kurser.

Du kan också kontakta evenemangskoordinator Annica Wahrman på e-post: annica.wahrman@horsel.fi eller tfn. 044 533 3947. Antagningsbesked meddelas till alla sökande efter att ansökningstiden har gått ut.

Val av kursdeltagare

Deltagarna till kurserna väljs på basis av ansökan. Personer som inte tidigare deltagit i en kurs har företräde till kurserna. Kriterier för deltagande är sociala faktorer och hälsfaktorer. Om deltagaravgiftens storlek är ett hinder för ditt deltagande kan du vara i kontakt med förbundet. Antalet kursplatser är 10-16. För att kursen ska förverkligas krävs minst 8 deltagare.

Kom ihåg

Vid behov av personlig assistans bör deltagaren själv ha med sig en stödperson och tilläggskostnader kan tillkomma. Spara gärna Annica Wahrmans telefonnummer 044 533 3947 i din mobiltelefon. Då ser du genast ifall Annica behöver nå dig via telefon eller sms.

Vid annullering senare än 2 veckor före kursens start betalar man hela kursavgiften, ifall läkarintyg inte skickats till Svenska hörselförbundets kansli.

Du behöver inte vara medlem i en hörselförening för att delta i våra kurser!

Ny på förbundet: Jennifer Augustsson

Mitt namn är Jennifer Augustsson och jag kommer jobba som koordinator på förbundet till september 2024. Jag tycker att hörsel och hörselfrågor är ett väldigt intressant ämne, då hörsel är individuell hos alla och påverkar oss på olika sätt. Detta beroende på vad vi värdesätter och känner delaktighet i.

Varför vill du jobba med hörselfrågor?

Jag har även alltid varit intresserad av hälsa och vilka faktorer som påverkar hälsan, positivt som negativt. Vad man finner glädje i och mår bra av är individuellt hos alla personer. Hälsa kopplat till hörsel blir därför extra intressant.

Vad har du gjort tidigare?

Nyligen blev jag klar ergoterapeut och har tidigare jobbat som ergoterapeut och även närvårdare inom psykiatri och som närvårdare inom äldreomsorgen. I både tidigare arbete och utbildning har jag stött på hörselrelaterade ämnen.

Vad ser du mest fram emot?

Jag ser fram att komma i gång med arbetet, bekanta mig och lära känna förbundet med allt vad det innebär. Jag har blivit väl mottagen och ser med spänning fram emot att jobba här de kommande månaderna.

Jennifer Augustsson

Bor: Ekenäs

Utbildning: Ergoterapeut, närvårdare

Intressen: träning av alla olika slag, naturen, laga och testa nya maträtter

Ny på förbundet: Anne Sjökvist

Jag är en smått rastlös själ som växte upp i Närpes och därefter bodde i Vasa i många år. De senaste tolv åren har jag bott på Åland och i Stockholm och nu i februari flyttade jag till Åbo. Jag har två döttrar, en i Nådendal och en i Stockholm, och ett barnbarn som också bor i Nådendal och som jag brukar kalla Mysbollen. Jag var ett typiskt öronbarn då jag var liten och i sena tonåren visade det sig att jag också har en sjukdom i mellanörat som heter otoskleros. Sedan drygt femton år använder jag hörapparater varje dag. För cirka sex år sedan upptäckte jag att trummor är ett instrument som fungerar fast man inte hör så bra och har i Stockholm spelat i ett fantastiskt sambaband. Jag som aldrig trodde att musik var något för mig på grund av hörseln! Jag tycker om att prova på nya saker, att resa och träffa människor och har lätt för att engagera mig i allt möjligt. Jag kommer att jobba med många olika roliga saker på hörsel förbundet under det kommande året. Bland annat ska jag skapa digitala samtalsgrupper för personer i arbetslivet, ett projekt där vi ska testa hörseltillgängligheten på de svenska teatrarerna i Helsingfors samt skapa en idé-/materialbank som lokalföreningarna kan få inspiration av för sin verksamhet. Information till arbetslivet och anhöriga om hörselskador är också en viktig arbetsuppgift.

Varför vill du jobba med hörsel frågor?

För att det tog mig 20 år att få den kunskap jag behövde om mig själv, hörsel och hörapparater för att ta steget att börja använda hörapparater. Den kunskapen fick jag en kväll i Vasa av det gäng som senare grundade HiA. Jag gick dit för att hjälpa till med en informationstidning de höll på med och den kvällen lärde jag mig mer om mig själv, min hörsel och om hjälpmedel än jag gjort under 20 år i hörselvården. Då insåg jag hur viktiga hörselorganisationerna är och sedan dess har jag jobbat med hörsel frågor både ideellt och professionellt.

Vad har du gjort tidigare?

Jag har mest jobbat i ideella organisationer. Under studietiden jobbade jag i många år på

Anne Sjökvist

Bor: i Åbo sedan 10 februari

Utbildning: Pol.kand. vid Åbo Akademi

Intressen: Kultur i alla former, resor, människor, samhällsfrågor, mänskliga rättigheter, sambatrummor, prova på nya saker. Och så förstås mitt lilla barnbarn Amalia. Jisses, att det är roligt att vara mommo!

Vasabladet (på den tiden kunde man studera i många år), men det blev för svårt att hålla på med snabb nyhetsjournalistik på grund av den dåliga hörseln. Att vara redaktör för organisationstidskrifter fungerade däremot bra, så det är vad jag mest ägnat mig åt. Jag har också frilansat som skribent och gjort en del böcker. De senaste åtta åren har jag jobbat som kommunikatör för Hörselskadades förening i Stockholm. Jag är också en utpräglad föreningsmänniska och har alltid engagerat mig ideellt i diverse föreningar. Jag var med och grundade HiA – hörselskadade i arbetslivet och har varit medlem där sedan dess.

Vad ser du mest fram emot?

Jag ser fram emot att få jobba med det fantastiska gänget på förbundskansliet, att få träffa andra hörselskadade runt om i föreningarna i Svenskfinland och få fortsätta jobba med hörsel frågorna som jag verkligen brinner för.

Rebecca och Emil ger juridiskt stöd med låg tröskel

Har du fått ett vårdbeslut som du är missnöjd över eller har du frågor om dina rättigheter? Då kan du vända dig till juristerna Rebecka Holm och Dennis Rehn på SAMS.

Text & Bild: Tina Kärkinen

SAMS (Samarbetsförbundet kring funktionshinder) erbjuder gratis juridisk rådgivning på svenska till personer med funktionsnedsättning och deras närstående. Du kan kontakta juristerna Rebecka Holm och Dennis Rehn med låg tröskel.

- Man kan kontakta oss i allt från allmänna frågor till konkreta juridiska processer. Vi kan också hjälpa till med att skriva överklagan. Sedan är det ju också ett plus att vi gör det på svenska och att det är gratis, säger Rebecka.

- Man behöver inte ha något konkret problem för att höra av sig till oss, säger han.

Ingen juridisk jargong

Du behöver inte vara insatt i juridiska frågor eller förstå komplicerade termer för att ta kontakt med Rebecka eller Emil. Deras jobb är att göra det juridiskt svåra lättare att förstå.

- Vi ska hantera det svåra juridiska i stället för rådsökande, säger Rebecka. Vi kan hjälpa till med att förklara svåra juridiska och byråkratiska texter.

Juridisk rådgivning är ett stöd i situationer när man inte vet sina rättigheter, eller tänker att det inte lönar sig att klaga. Om myndigheter och institutioner inte vet vilka behoven på området är riskerar olika typer av tjänster och service att nedprioriteras vid budgetförhandlingar, menar Rebecka.

- Det är viktigt att kräva sina rättigheter så att det syns utåt att behovet verkligen finns.

Kan påverka människors vardag

För både Rebecka och Dennis är det viktigt

att få arbeta med något där man kan påverka människors vardag.

- Det är roligt att jobba med något som gör skillnad för människor, säger Dennis. Alla juridiska jobb berör inte människor direkt.

- En rolig bonus är att man får träffa många olika och härliga människor, säger Rebecka.

Kontakta Rebecca och Emil:

Jurist
Rebecka Holm
Tfn 040 519 6598

Tf. jurist
Dennis Rehn
Tfn 050 443 0576

Telefontid
Tisdagar 13:00-16:00
Torsdagar 9:00-12:00
I vissa fall vardagar mellan klockan 10:00 och 15:00.

När elbilen kommer smygande

Äntligen grön gubbe. Nu kan den här gubben gå tryggt över till butiken på andra sidan gatan. Trots att jag har skor med ordentliga broddar undviker jag de glansiga ytorna på vägbanan. Den här vintern har varit hal. Jag hör den inte, men ser något i ögonvrån. En bil kommer glidande mot mig. Tyst, skräckinjagande och farlig. Allt gick bra, över en halv meters marginal mellan kofångaren och mina ben, men en påminnelse om hur farligt fotgängare lever - och hur viktig också min begränsade hörsel är för min trygghet.

Bilarna blir tystare när elbilar och laddhybrider tar över. Fotgängare förlorar en viktig varningssignal i trafiken när ljud från motorer och däck minskar. Enligt en amerikansk undersökning uppskattas olycksrisken för fotgängare öka med 35 procent om bilarna blir tystare. Något som speciellt synskadeorganisationer världen över varnar för.

Myndigheter och biltillverkare har lyssnat, åtminstone i Japan. I Kina och USA har man infört ljudregler för el- och hybridbilar. Inom EU infördes 2019 de så kallade AVAS-reglerna, som förenklat innebär att bilar som kör med el måste låta. Både när de kör framåt under 20 km i timmen och när de backar. Jag har läst EU:s regelverk om AVAS och gränserna är tydliga och klara. Ljudet då man kör framåt ska tydligt signalera att det är en bil - det måste påminna om ljudet från en förbränningsmotor. Detta innebär ett vibrerande ljud mellan 40 och 75 decibel, ungefär mellan ett kylskåps brummande och en dammsugare. Speciellt den nedre gränsen är för låg för mig, även om mina hörapparater gör sitt bästa.

Ljudet ska också signalera när bilen accelererar eller saktar in och tydligt varna när bilen backar. Därför låter en Tesla som något ur Star Wars när den har i backväxeln. Men är detta tillräckligt? I synnerhet om man har en hörselnedsättning, som jag, eller kombinerad syn- och hörselnedsättning, vilket är vanligt i den äldre åldersgruppen. En undersökning som omfattar en person, mig själv, visar att jag oftast inte hör däckljudet fast bilen kör över 20 km i timmen. Något som är ännu mer oroväckande för mig; jag måste stå verkligt nära en elbil för att höra AVAS-ljudet. Och då är det kanske för sent.

I Japan har problemet noterats. Speciellt personer med åldersrelaterad syn- och hörselnedsättning är fortfarande i fara. Det man ser på är tonhöjden. Ljud mellan 1000 och 2500 Hz hörs bäst av fotgängare. Det vill säga om de inte har en hörselnedsättning. Vid åldersrelaterad hörselnedsättning är det oftast de högre tonerna som försvinner. En bil som saknar de låga tonerna under 1000 Hz, och har en ljudnivå på under 50 decibel, är fortsättningsvis tyst för många med min typ av hörselskada. EU har satt gränsen vid 1600 Hz, vilket betyder att bilen måste ha åtminstone en så låg ton. I Japan vill man gå under 1000 Hz. I USA talar man om en gräns på högst 800 Hz. Det höjs också röster för att AVAS-kravet ska höjas till hastigheter upp till 30 kilometer i timmen.

Det verkar klart att AVAS-gränserna kommer att skärpas även inom EU i framtiden. Helt klart är också att min hörsel försämras. Vi vet alla hur långsam beslutsprocessen inom EU är, så det är det nog bäst att jag fortsätter vara extra försiktig då jag går över gatan.

Lars Hedman
Pensionerad
journalist och har en
hörselskada i båda
öronen.

Vad är en skrivtolk?

Skrivtolkning är tolkning genom att skriva. En skrivtolk fungerar som öron åt kunden eller kunderna och skriver ner allt som hörs i tolkningssituationen.

En skrivtolk kan användas i alla situationer där vi upplever oss ha nytta av tolkning. Det kan vara allt från studietolkning, läkarbesök, fester och föreläsningar, till hobbyer, utlandsresor och guidningar. Oftast har skrivtolken med sig en bärbar dator att skriva på, men i vissa situationer kan man också skrivtolka med papper och penna. Arrangörer för evenemang kan också anlita en skrivtolk till sina evenemang och således förbättra hörbarheten för alla deltagare.

Tolktjänsten är avgiftsfri för de som har ett skrivtolksbeslut. Kunden behöver inte heller tänka på utrustningen som behövs för tolkningen, det sköter tolken om. Tolken behöver ofta dock en strömkälla för sin dator. Om det är en tolkning för större publik, tar tolken med en videokanon och en skärm att projicera texten på.

Hur kan jag få en skrivtolk?

Det är relativt lätt att ansöka om tolktjänst, blanketterna finns på FPAs sidor och med ansökningen bifogas ett utlåtande från en sakkunnig inom hälso- eller socialvård angående hörselnedsättningen. Efter att man har fått beslutet, kontaktar man FPA:s förmedling och beställer en tolk. Som arrangör tar man själv kontakt med tolkfirmorna och beställer samt betalar för skrivtolkningen.

Ett tolkbeslut är alltid minst 180 timmar per år, man har alltså rätt att använda tolk under 180 timmar årligen. Behöver man till exempel tolkning till studier har man rätt att få så många timmar man kan tänkas behöva. När man fått sitt beslut bestämmer man själv när och hur man använder tolkning och man beställer tolken själv. Tolken har tystnadsplikt och texten raderas alltid efter en tolkning.

När man beställer skrivtolk är det viktigt att vara klar och tydlig med när och var tolkningen sker, samt hur långt tillfalle det är frågan om. Det är även bra att berätta vad innehållet kommer att vara så att tolken kan förbereda sig på branschspecifika termer. Ibland behöver tolkarna förbereda sig och för det mesta vill de vara på plats en stund före själva tillfället börjar så att de kan sätta upp sin utrustning. Det är också till fördel om tolken vet om det behövs en viss sorts klädsel, så att tolken är ändamålsenligt klädd både till maskerad och skogsvandringar.

Finns det något du undrar över kring hörsel? Skicka in din egen fråga till:
tina.karkinen@horsel.fi

Händelsekalender 2024

- 20.3. Endagskurs: Ny med hörapparater
Lappfjärds folkhögskola Lafo
- 2.4. Zoom-föreläsning
Hyperakusi - ljudöverkänslighet
- 9.4. Endagskurs: Ny med hörapparater
Alexandrasalen, Åbo
- 16-18.4 Kurs: Hälsa och hörsel
Norrvalla, Vörå
- 5.6 Endagskurs: Ny med hörapparater
Optima, Jakobstad
- 17-19.5 Kurs: Avslappningskurs för personer i arbetslivet
Villa Reuter, Åbo
- 26-29.5 Nordiska Audiologiska Sällskapets konferens
Örebro, Sverige
- 9.-12.6 7th International Conference on Cognitive Hearing
Science for Communication, Linköping, Sverige
- 5.-11.8 Sommarläger för unga, IFHOHYP SummerCamp 2024.
Unga Hörselskadade och International Federation for
Young Hard of Hearing People (IFHOHYP).